

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 982.

CHICAGO, ILL., 8. JULIJA (JULY 8), 1926.

LETO—VOL. XXI.

Upravištvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

DIKTATURE IN DEMOKRACIJA.

Ameriško buržvazno časopisje, ki je danes vodilno in najvplivnejše v kapitalističnem svetu, išče rešitev za Evropo v diktaturah Mussolinijevega tipa. "Francija potrebuje v tej krizi močnega moža," pravijo kapitalistični besedniki, in pri tem mislijo na Mussolinija, ki je "stabiliziral in pomiril Italijo".

Vsi nasprotniki demokracije govore in pišejo o "skrahiranju" parlamentarizma in parlamentarne vlade, kakor da so parlamenti kapitalističnih držav višek demokracije. Kolikor je na svetu demokratičnih ustanov in državljanskih svobodščin, so bile priborjene. In borbe zanje niso bile majhne. Predno je ljudstvo dobilo splošno volilno pravico, je moralo vojevati težke boje, v katerih je padlo marsikakšno človeško življenje.

Od vsega začetka je socialistično gibanje stebor borbe za demokracijo. Borili smo se za državljanske pravice, ker smo vedeli, da nam lahko služijo kot sredstvo v boju za vse druge naše pravice. Borili smo se in se borimo za demokracijo, ker vemo, da da daje ljudstvu moč vlade. Ako jo ljudstvo vzlic svoji pravici ne vzame, ni to hiba demokracije, ampak neznanja v ljudskih masah. Zato je naš nauk: Napredek človeštva je mogoč samo v kulturnem in etičnem dviganju ljudskih množic.

Socialistično načelo je: Politična demokracija v pravem pomenu besede je nemogoča brez industrialne demokracije. Zato zahtevamo oboje, ker tvori celoto.

Mi hočemo politične pravice, zato smo proti diktaturam posameznikov, bili kdorkoli. Mi hočemo industrialno demokracijo, in dobili jo bomo pod socializmom. Ali tudi ta prihaja razvojno. V marsikakšnem privatnem obratu je brutalna avtokracija lastnikov omiljena, ker se je delavstvo dvignilo v svojem samoponosu in zahtevalo, da se z njim ravna po človeško.

Italija ima "vzorno" diktaturo. Vse kapitalistično časopisje jo slavi, in le kadar so lumparije sedanjega režima tako gorostasne, da smrdi na vse kraje, se s hvalami za nekaj časa preneha, čez nekaj tednov pa se jih zopet obnovi.

Vzlic večletnemu diktatorstvu se fašizmu še

ni posrečilo stabilizirati gospodarskega življenja Italije. Dasi je dobila vso finančno pomoč mednarodnih bankirjev, kolikor jo je sploh mogla v najboljšem slučaju pričakovati, dasi je bila vlada Zedinjenih držav napram Italiji v pogledu posojil najbolj popustljiva, vzlic temu lira pada. Mussolinijev režim je obljubil izkazovati prebitek v državnih financah. V resnici ima ogromen deficit, dasi hrani kolikor more, toda "po svoje".

Sedaj se je zatekel k novim drastičnim sredstvom za "stabilizacijo" Italije. Podaljšal je delavnik iz osem na devet ur vzlic mednarodni pogodbi, s katero je Italija vezana spoštovati osemurnik. Izdala je naredbo, s katero se zmanjšajo časopisi, oziroma se odpravijo, tako da ostanejo samo fašistična glasila in pa nekaj takih opozicionalnih listov, katere bi vlada dopustila radi svojih namenov. "Italija mora delati," pravi fašistična diktatura, in Italija dela. Vzlic temu da dela, so ljudstvu odvzete mnoge stvari, ki se štejejo pod definicijo "luksurijoznost". Dejstvo, ki je pred svetom, je, da Mussolinijeva diktatura, kateri je treba priznati da je diktatura v pravem pomenu besede, ni v vseh teh letih mogla rešiti Italije iz gospodarske stagnacije.

Drugo, ne tako spretno diktaturo, ima Španija. Kakor Mussolini, je tudi Primo Rivera proglasil bankrotiranje ustavne vlade ter parlamenta in začel vladati z diktati. Obljubil je veliko in ničesar dosegel. Danes v Španiji vre. Ljudstvo, kolikor je mislečega, zahteva sklicanje zbornice in ustavno vlado. Nemisleče pa hoče spremembo na bolje, pa naj bi bila kakršnakoli. Diktatura odgovorja z aretacijami, ječo in tajnimi umori. Tu sta dva dokaza "prednosti" diktature pred demokracijo.

Ogrska, Rumunija, Bolgarija, Grčija itd. imajo diktatorske vlade z diktatorskimi poglavarji. Vsi so pristaši sedanjega ekonomskega reda, zato jim kapitalistično časopisje mora priznati in omiljevati njihove grehe. Toda ali je kje pošten človek, ki bi mogel reči, da so te diktature boljše kakor pa resnično ustavne vlade, v kolikor so pač mogoče pod kapitalizmom?

Da, sovjetska Rusija! Sovjetska Rusija je vladana z diktaturo, toda ta diktatura sloni na —demokraciji. Razun tega mora tudi sovjetska diktatura popuščati vselej in povsod, kjer ne drže diktati in ukazi. Teorija je eno in praksa drugo. Resnica, ki je dokazana v Rusiji v vsi svoji prozornosti.

Demokracija v Nemčiji je razmajana, pravijo nasprotniki socialne demokracije. Pozabijo, da je nemško delavstvo toliko prestalo v borbi z reakcijo in plutokracijo, da ne bo dalo iz rok kar je pridobilo.

Kapitalizem je s svetovno vojno povzročil gospodarski polom, ki tepe vse, posebno evropske dežele. Krivdo za polom pa meče na "demokracijo" in parlamentarizem. Poskusil je diktatorje, ki so vladali neomejeno, in kaj je rezultat? Kar se dogaja sedaj v Španiji, se bo dogodilo v Italiji. Rusija pa sproti popušča in daje koncesije, dasi je rusko ljudstvo izmed vseh najmanj trenirano za demokracijo.

Demokracija ni zlo. Kapitalizem je zlo. Reakcija, avtokracija itd. je zlo. Kapitalizem se boji demokracije, prave ljudske vlade; opazuje naraščanje socialističnih strank in ga je strah. Rešitev vidi v diktaturah.

Zgodovina pozna nešteto diktatur. Nastajale so, se kopale v krvi in padale. Tok ljudstva pa stremi v ljudovlado. Počasi teče, kajti vlada ljudstva za ljudstvo zahteva razumno ljudstvo.

Trgovina z glasovi.

V Allegheny County, Pa., je stal vsak glas ki ga je dobil Pepper, kandidat za senatorja na republikanski listi, \$4.14, in vsak glas ki ga je dobil Vare, kandidat iste stranke za isto mesto, \$3.21. Radi škandalozne trgovine z glasovi pri aprilskih primarnih volitvah so bili pennsylvanski politiki pozvani pred posebno senatno komisijo, ki je uvedla običajno preiskavo.

Senator Reed, predsednik senatne komisije, je vprašal McGoverna, ki je bil pozvan kot prič: "Po vsem tem kar ste tu izpovedali, ali ne smatrate, da je to navadno trgovanje z glasovi?"

"Da," je odgovoril McGovern, "to je čisto navadna trgovina, kakršno se prakticira po vsi Pennsylvaniji ob vsakih volitvah."

Zveza socialističnih občin v Franciji.

Socialistična stranka v Franciji snuje zvezo socialističnih občin. Francija ima sedaj 600 socialističnih županov in nad deset tisoč socialistov v občinskih svetih. Namen nove zveze je sodelovanje med občinami, katero se bo pozneje preneslo tudi na sodelovanje z enakimi zvezami v drugih deželah.

Ker ste naprednjak, koliko storite za napredek?

Zmage socialističnih strank.

Najznačilnejši pojav za sedanjo dobo je zmagovanje socialističnih strank, značilen zato, ker so nam od vseh strani vsa povojna leta pripovedovali o smrti socialističnega gibanja in —socializma.

Socialistično gibanje v Angliji je v mogočem zamahu. V raznih dopolnilnih volitvah v parlament je delavska stranka zmagala celo v okrajih, ki jih je konservativna stranka smatrala za svoje najzanesljivejše trdnjave.

Socialistični uspehi na Litvinskem.

V državnozborskih volitvah na Litvinskem, ki je znana kot skrajno klerikalna dežela, so socialisti napredovali bolj kot katerakoli druga stranka. V prejšnji zbornici so imeli 8 poslancev; v sedanji jih imajo petnajst in predstavljajo drugo največjo stranko. Komunisti so dobili samo 16,000 glasov. Buržvazne stranke so za časa volilne kampanje organizirale s svojimi agenti provokatorji posebno "čisto" socialistično stranko, katera je dobila 17,000 glasov. Glasovali so zanjo seveda le tisti, ki so verjeli govorancam in letakom provokatorjev. Socialistična stranka je vzlic temu napredovala tako zelo, da je iznenadila vso litvinsko javnost. Reakcija je vznemirjena.

Nazadovala je med vsemi najbolj katoliška delavska stranka; preje je imela dvanajst poslancev, sedaj pa jih ima pet. V politiki je reakcionarna, dasi se predstavlja za delavsko stranko in so ji pridružene vse litvinske katoliške unije.

Volitve v Estoniji.

Eden najbolj vročih volilnih bojev se je vršil meseca maja v Estoniji za državnozborske poslance. Kapitalistične stranke, ki so se borile med seboj, so nastopale enotno proti socialistični stranki. Vse časopisje je bilo soglasno v borbi proti socialistom. Pomagali so komunistom blati socialistične kandidate in soc. stranko. Vzlic temu skupnemu naporu je estonska socialistična stranka izšla iz boja kot najjačja stranka. V prejšnji zbornici je imela dvajset, v novi pa ima petindvajset poslancev. Nazadovale so razne stranke, med njimi komunistična, katera je dobila pri prejšnjih volitvah 54,000 pri zadnjih pa samo 31,000 glasov. Dasi so kapitalistične stranke vesele komunističnih napadov na socialiste, so jim komunisti vendarle skrajno nepriljubljena stranka, ker jo dolže, da je v službi sovjetske Rusije, češ, da želi dobiti baltiške dežele nazaj pod svojo kontrolo. Reakcionarne stranke imajo tudi v novi zbornici večino.

Metode reakcije v Rumuniji.

V Rumuniji sta socialistična in komunistična stranka brez zastopnika v parlamentu. Socialisti so pri zadnjih volitvah meseca maja do-

bili nad 40,000 glasov in komunisti 28,000. Volilni zakon, kakršnega je sprejela sedanja vladajoča stranka, določa, da stranka, ki dobi 40% od skupnega števila oddanih glasov, dobi 70% poslancev; stranka, ki dobi manj kot 2% od skupnega števila oddanih glasov, nima pravice do zastopstva v zbornici. To je skrajno reakcionarna določba, kakršna je mogoča samo v deželah kot je Rumunija.

Vlada je s pomočjo fašistov preprečila agitacijo opozicionalnim strankam. Orožniki so dobili od vlade nalog zatreti vsak socialističen ali komunističen shod in aretirati vsakogar, ki bi širil kampanjske letake katerekoli stranke, razun vladne. Vzlic temu bi rumunsko delavstvo lahko pokazalo boljši rezultat, ako bi v tem kritičnem času znalo pustiti ob strani frakcijske boje in nastopiti solidarno proti vladi. Publikacijski biro socialistične-delavske internacionale pravi, da so komunisti storili vse da oslabe unije katere niso bile pod njihovo kontrolo, da so blatili socialiste kolikor so jim dopuščale moči, socialisti pa so udarce vračali istotako z vso svojo močjo. Med tem se je reakcija pripravila in zmagala. Delavstvo žanje rezultat svoje nesloge.

Socialistične zmage v Švici.

Pri volitvah v provincionalni zbor curiškega kantona so socialisti dobili 84 poslancev; preje so jih imeli 75. Novi volilni zakon je zmanjšal število poslancev curiške kantonske zbornice iz 257 na 220, zato je zmaga socialistične stranke proporcionalno še toliko večja. Komunisti, ki so imeli preje deset, so izgubili polovico poslancev. Socialisti in komunisti skupaj so dobili 40% od skupnega števila oddanih glasov. V baselskem kantonu so dobili socialisti 38 in komunisti 22 poslancev. V kantonu Thurgau so socialisti dobili 25 poslancev; preje so jih imeli 18. Socialistična stranka zmaguje polagoma, a sigurno.

Napredovanje nemških socialistov.

Volitve v mecklenburški-schwerinski deželni zbor so prinesle socialistični stranki 20 mandator; v prejšnjem zboru so jih imeli pet manj. Nazadovale so nacionalistične in komunistična stranka, namreč dve nacionalistični za 14 in komunistična za šest sedežev. Novi deželni zbor ima petdeset poslancev. Socialisti so najjačja skupina; dasi jim manjka pet gasov do večine, jim je v prilog to, da je meščanskih strank več in da je poleg treh komunističnih nekaj naprednih poslancev tudi v meščanskih strankah, kateri bodo v važnih zadevah socialnega značaja glasovali s socialisti.

Ako vam "Proletarec" ugaja, čemu ne bi ugajal tudi drugim? Nagovorite jih, da se nanj naroče. Ako jim je količkaj do čitanja dobrih listov, vam bodo hvaležni za nasvet.

"Naša nesloga" in tuja sloga.

Mnogokrat kdo zaplaka nad "našo neslogo". Med Slovenci v Ameriki so v resnici tudi taki ki mislijo da so Slovenci edini, ki se "prepirajo". Pa niso. Razlika med njimi in drugimi je le, da se Slovenci prepirajo v listih bolj prostaško kakor inteligentnejši narodi. Pa so tudi med nami izjeme.

V New Yorku izhaja list "Naš Dom", ki je bil ustanovljen vsled gotovih busineških interesov. Piše seveda za delavstvo in posebno za slogo. Je odprt vsem, ki pišejo "nestrankarsko". Naklonjen je katoliškim naziranjem in se ogiba svobodomiselnosti.

V Izdaji z dne 3. junija pravi v editorialu:

"Naš Dom že od svojega začetka piše za slogo med našimi rojaki, za skupno delo, za napredek celote in prosep posameznika. Takoj izpočetka je zavzel stališče, da one malenkostne verske in politične difference niso dovolj velik vzrok, da bi se med seboj sovražili in preganjali ter si tako medsebojno škodovali in si jemali ugled pri tujerodcih . . ."

Članek se zaključuje: " . . . Zato vsi na delo za 'Naš Dom'!" Podvzel je namreč agitacijo, da dobi ti-soč novih naročnikov.

V istem članku piše:

"Vsem nam je zapisano, da bomo prej ali slej izginili v morju amerikanizma. Izginili bomo in z nami bodo izginila nesoglasja, prepiri, sovraštva, zgagarije, intrige in od vsega tega še poštenega pepela ne bo ostalo . . ."

Iz tega bi bilo sklepati, da se "Naš Dom" ogreva za slogo, kakršna je navidezno v klostrih, dasi je tudi tam ni. Po njegovem mnenju so politične in verske razlike med nami tako majhne, da se radi njih ne izplača prepirati. Člankar piše, kakor da so ameriški Slovenci edini, ki se prepirajo, in edini, ki se prepirajo radi verskih in političnih difference.

Zato tudi sklepa, da bodo potem, ko se stopimo v kotlu amerikanizma in postanemo novi ljudje, — Amerikanci, — izginile vse naše grde lastnosti — nesoglasja, prepiri, sovraštva, zgagarije, intrige itd.

Ako bi bilo to res, tedaj je najboljšo da se amerikanizirimo takoj in pozabimo na mili svoj narod in jezik.

Križ pa je, da urednik "Našega Doma" vidi slabosti samo med svojim narodom, in da se je zavzel postati odrešenik tega naroda. Vse kar zahteva za povračilo je, da se naročimo na njegov list, ki "piše od vsega početka za slogo . . ."

"Naš Dom" piše od vsega početka za slogo zato, ker so politične in verske difference med nami prevelike, da bi se mogel odločiti za eno gotovo stališče.

Sloge, kakršno propagira "Naš Dom", tudi v "morju amerikanizma" ni. Naj se njegovi izdajatelji potrudijo čitati ameriške angleške liste. Prečitajo naj knjigo "Brass Check". Študirajo naj nekoliko "malenkostne verske difference" med Amerikanci. Svoj pogled naj obrnejo v razne države Unije, ki z zakonom prepovedujejo poučevati v višjih in nižjih šolah odkritja vede o razvoju sveta in človeka.

Urednik "Našega Doma" pravi, da bodo politične difference med nami izginile takoj ko postanemo dovolj amerikanizirani, torej jih med Amerikanci ni. In tudi intrig ni med njimi, ne časnikarskega zmerjanja, sploh nobene slabe lastnosti.

How do you get that way?

Šesti redni zbor J. S. Z. in njegovo delo.

Šesti redni zbor JSZ. je bil zaključen dne 5. julija ob 8. zvečer. Zborovanje je trajalo tri dni. Udeležilo se ga je štiriinštirideset delegatov ter članov eksekutive. Reprezentacija je bila večja kot na kateremkoli našem zboru od l. 1916 naprej.

Predsedovali so, prvi dan F. S. Tauchar in Anton Zornik, drugi dan Filip Godina in Frank Bregar, tretji Joseph Presterl in John Gorshek.

Delo zbora je bilo plodonosno. Spored je imel 19 točk, med njimi precej referatov. Sprejetih je bilo mnogo važnih resolucij, med drugimi resolucija o podponih organizacijah, ki bo objavljena v eni prihodnjih številčk Proletarca; nadalje resolucija o obrambnih organizacijah za civilne svobodščine; resolucija o združništvu; za obrambo Sacco-Vanzettija; za Passaiske stavkarje; proti fašizmu. Zbor je zaključil, da bo JSZ. aktivno sodelovala v boju za vse tiste italijanske delavce v tej deželi, kateri so v nevarnosti pred deportacijo zato, ker jih zahteva fašistični režim, da se nad njimi maščuje.

Izrekel se je za taktiko solidarnosti delavskega razreda v boju proti kapitalizmu. Obsoja taktiko tistih struj, katere nete sovraštva med delavstvom in slabé moč organiziranega proletariata. Naglašá, da je za metode, ki gladijo pota za zbližanje vseh delavskih organizacij, kajti edino enoten proletariát bo kos svojim nalogam.

Izrekel je soglasnost s sklepi socialistične konvencije v Pittsburghu.

Zaključil je, da se tisto članstvo JSZ., ki pripada raznim unijam, intezivnejše navaja, da dela v njih več v smislu socialistične agitacije; nadalje, da naj vsakdo, ki more, postane član unije in njen AGITATOR. Le zavedno unijsko delavstvo bo v stanju ozdraviti ameriške strokovne unije rak rane, ki je zapopadena v taktiki "nagrajevanja prijateljev in kaznovanja sovražnikov".

Eden važnejših sklepov VI. zbora je, da je dal nalogo eksekutivi organizirati v slučaju stavke premogarjev na polju mehkega premoga pomožno akcijo, ako mogoče skupno s SNPJ. in drugimi slovenskimi, oziroma jugoslovanskimi podpornimi organizacijami, in da deluje kolikor največ mogoče v borbi premogarjev proti premogovniškim kompanijam. — Premogarji na poljih mehkega premoga se nahajajo pred bitko, katera bo odločila bližnjo bodočnost unije. V tej bitki, ako pride do nje, bo JSZ. storila vse kolikor bo mogla v sodelovanju z unijo.

Izrekel se je za priznanje sovjetske Rusije, kakor na svojih prošlih zborih.

Nadalje za osvoboditev vseh političnih jetnikov v vseh deželah.

Je za boj proti fašizmu. Za sodelovanje v

borbi proti reakciji, katera se skriva pod raznimi maskami.

Izrekel se je za sodelovanje v stavkah, kakršna je sedaj v Passaicu, N. J. Delavstvo v takih obratih kakršen je tekstilna industrija na vzhodu in jugu, je najbolj brezpravno ter najbolj izkoriščano in najbolj potrebuje pomoči zavednega proletariata.

Naglasil je važnost borbe proti antisindikalističnim zakonom.

Sprejel je resolucijo, s katero določa, da bodo v bodočem centralnem prosvetnem odseku zastopani tudi člani prosvetnih odborov konference JSZ.

Dalekosežna in važna je resolucija, s katero se instruiira članstvo JSZ., kakšnih načinov in sredstev se naj poslužuje v agitaciji med našo mladino.

Za sedež prihodnjega zbora so dobila nominacijo mesta Cleveland, Detroit in Chicago, torej ista kot na V. zboru.

Zapisnik izide ves naenkrat v Proletarcu kakor hitro bo urejen za tisk.

Sedanja oblika "Proletarca" ostane. Diskuzija o "Proletarcu" je bila živahna in dolga.

Stvarna in živa je bila razprava o situaciji med hrvatskim in srbskim delavstvom z ozirom na socialistično agitacijo. Te diskuzije so se poleg drugih udeležili vsi srbski sodrugi, ki so bili člani zbora. Zaključek delegacije je, da se v bodoče več agitira med hrvatsko-srbskim delavstvom, da se jih zopet pridobi za JSZ. in organizirano socialistično delo.

Prihodnji zbor se bo vršil leta 1928.

"Progresivni" bunk.

"Progresivni bunk" je pravilno ime za volilno platformo skupine republikancev, kateri načeljujejo Blaine-Ekern-LaFollette. Prvi je guverner, in zadnji zvezni senator.

Ti ljudje so se nazvali za naslednike pokojnega senatorja Bob La Folletta, četudi so odstopili od najboljših točk njegovega programa katere je zastopal v kampanji 1924, in se povrnil nazaj v "progresivni" bunk.

Npr., pokojni La Follette je bil za socializacijo železnice. Javno lastništvo železnice je edino sredstvo za znižanje vožnih cen, razen mogoče v par izoliranih slučajih, kjer so bila znižanja mogoča in izvedena tudi brez tega. La Follettovi "nasledniki" so v svoji platformi zavrgli to načelo, vzlic temu pravijo, da so za znižanje tovarne voznine na železnicah do predvojne višine. Pri tem pa dobro vedo, da je znižanje nemogoče, dokler bodo železnice ostale v privatni posesti. Oni so za znižanje, da se prikupijo volilec, posebno farmerskim. In molče o socializaciji, da se ne zamerijo železniškim družbam. — (Po Milwaukee Leadru.)

GIACINTO MENOTTI SERATTI.

Oda Olberg (Rim).

Po dunajski "Arbeiter Zeitung" z dne 15. maja je ljubljanska zadružna revija "Pod Lipo" v svoji junijski številki priobčila članek o pokojnem italijanskem sodruhu Serattiju, ki je bil dolgo let v prvih vrstah vodilnih socialističnih borcev v Evropi. Članek tu ponatiskujemo.

Na cesti ga je doletelo, na potu, njega, večnega popotnika. Zdrav in vesel je odrinil zgodaj zjutraj še z enim tovarišem na izlet proti komeškemu jezeru. Na otrpjenju srca je umrl; padel je, ko je njegov korak hotel dalje. Brez bolečin, naglo je končal, zunaj na polju, življenje, ki ni poznalo miru, ki je bilo polno notranjih in zunanjih borb, ki ga je spremljala beda, pregnanstvo, zapor in vse ono, kar spada k usodi vseh onih, ki plavajo proti struji.

Od l. 1921 ni bil Seratti v naših vrstah, kjer je bojeval popreje med prvimi. Ko je Moskva postavila alternativo: ž njo ali s socijalistično stranko, se je pridružil oni frakciji v III. internacionali, ki so jo bili kmalu absorbirali komunisti. Nič zato, ker za nas, italijanske socijaliste, živi še vedno spomin na onega Serattija, ki je bil urednik "Avantija", glavnega našega glasila. Osem let je bil njegov glavni urednik; koj po Mussolinijevem odstopu ga je urejeval skupno z Lazarijem in Baccijem, pozneje pa sam. Ne da bi bil žurnalista-velikan, ali vtisnil je listu pečat svoje osebnosti, in ni dajal koncesij čitateljem! Bil je bolj mentor proletarijatu nego njegov prilizovalec. Čeprav je bil neuklonljiv nasprotnik reformizma, vendar se je ogibal bombastične retorike mnogih revolucionarjev. Med vojno in po vojni je bil Seratti najbolj reprezentativna oseba levega krila, ki je takrat prevladovalo v italijanski socijalistični stranki. Z velikim osebnim pogumom je vedno povdarjal svoje stališče proti vojni, in njegovo stališče je bilo merodajno za socijalistično italijansko stranko, tako za dobo nevtralnosti Italije kakor za čas, ko je Italija vstopila v vrste vojskujočih se držav.

Seratti je živel zelo burno življenje in se je udeleževal v najrazličnejših deželah, tako da so ga številni sodruzi v Evropi in Ameriki osebno poznali. Rojen je bil l. 1872. Dvajsetletni fant je zapustil vseučilišče v namenu, da se vrže v politično vrvenje. L. 1893. je bil nič manj kot dvajsetkrat aretiran. To je bilo v eri Crispija, ko je zadoščalo, da si zapel delavsko himno in bil si že v ječi! Obsodbi na prisilno bivanje v določenem kraju se je odtegnil Seratti z begom v tujino. In od tedaj je začelo njegovo popotovanje po svetu.

V Marseju je delal kot delavec v premogovi luki, kot sluga v lekarni, kot čuvaj na ladji. Odtod začne pošiljati poročila za časopis "Lotta de Classe". Beda in domotožje ga ženeta nazaj v Italijo, kjer so ga takoj aretirali ter predstavili oni sodni komisiji, ki ga je v odsotnosti obsodila na 18 mesecev prisilnega bivanja in je seve to obsodbo sedaj potrdila. Ali tudi v prisilnem domicilu ni bil Seratti pri miru, kajti iz otoka Tremiti, kamor so ga spočetka postali, so ga dirigirali v Ponzo, kjer je od blizu mogel študirati grozno življenje deportiranih, ki ga mu je pa družba političnih "zločincev", — med katerimi je bil tudi Cafessi — po mogočnosti olajševala. Redunijeva amnestija v no-

vembru 1896. mu je dela svobodo, ali po preteku 30 dni je sedel že zopet za mrežami radi volilnega govora, ki mu je prinesel en mesec preiskovalnega zapora in osem mesecev ječe. Ko je to pretrpel, odpotoval je na hitro v tujino, ker bi imel zopet v šestmesečno ječo radi nega drugega delikta.

Zopet na potovanju. V Marseju mora zopet bežati na jadnici, ker so izdale za njim tiralico francoske oblasti. Po štirih mesecih morske vožnje, najdemo ga v Madagaskarju kot poljskega delavca pod tropičnim solncem. Potem postane mornar in leto dni dela kot tak na ladjah v bližnjem orijentu. Koncem l. 1899 pride zopet v Evropo in začne svoje delovanje kot socijalistični žurnalist in agitator.

L. 1900 postane Seratti tajnik italijanskega socijalističnega združenja v Švici, kjer deluje z občudovanja vredno energijo. Potem gre v New Yorku za šefredakterja tednika "Il Proletario". Serratti organizira tamošnje Italijane, napravi iz tednika dnevnik, vrši shode in shode, na stotine shodov. Ko zopet odide iz Amerike, si izposodi denar za vožnjo v Evropo. Prišedši v Švico, ima v žepu še 20 centimov. V Lausanni mora v zastavljalnico odnesti svoj kovčeg. Med sodruzi v Lausani, ki skupno trpe veliko pomanjkanje, je tudi Mussolini. Italijanska stranka angažira Serrattija za agitacijsko potovanje po Švici. Kmalu prevzame vodstvo časnika "Amenire del Lavoratore".

Ko so končno povrne domov v Italijo, postane najprej glavni urednik beneškega strankinega tednika, potem pa tajnik tamošnje delavske zbornice. Seve vedno pa je stal na skrajnem levem krilu stranke. Kmalu pa ga pokličejo za glavnega urednika "Avantija", tedaj na najbolj odgovorno mesto v stranki. Ali ta njegova pozicija se ni zrušila vsled zunanjih vzrokov, ampak se je podrla vsled svoje notranjosti kakor ves italijanski boljšeizem.

Ne moremo soglašati z njegovim držanjem takrat, ko je to deloma vplivalo na razvoj cele stranke. Prepričani smo, da so bile ugodne šanse zamujene in da se ni razumelo pretenj prihajajočega zla. Ali posmrtnica velja človeku in njegovemu hotenju. Obsodbo bo še le izrekla zgodovina. Ni mogoče izreči nič boljšega in bolj resničnega kot je sam dejal o sebi ob priliki petletnega dela v "Avantiju", ko je napisal: "S ponosom moram reči, da sem podal najjasnejši dokaz svoje ljubezni, ki me veže na stranko. Skrbel sem, kot je bila to moja dolžnost, da obvarujemo naše veliko, idealno premoženje v temno groznem in razsajajočem orkanu vojne. Priznam brez obotavljanja, da so me mogli drugi prekašati po jasnosti inteligence in po globini izobrezbe, ali nikdo ne v vztrajnosti, v energiji in v žilavem delovanju, da ostane naša čista zastava, zastava našega "Avantija" neoskrunjena!"

Kdor je izpregovoril take besede in komur pri-
stojte te besede proti koncu življenja, polnega bojov in žrtvovanja, ta ima pravico do hvaležnosti množic. Lahko da se je motil v praktičnih rečeh, ali bil je zvest ideji. Hraber mož, zvest socijalist — tako bo živel Serratti v srcu italijanskih delavcev. Stremel gotovo ni, da bi več dosegel, manj pa tudi ni pričakoval.

Koliko čitate? In kaj? Koliko knjig ste prečitali v življenju? Kakšnih? Zamislite se včasih v ta vprašanja in si napravite nanje odgovore, ki bodo vam v korist.

Angleška generalna stavka.

Prevel L. Beniger.

V naslednjem želim podati čitateljem Proletarca pravo sliko angleške generalne stavke, ki je pričela 3. maja in končala 12. maja t. l. Članek je spisal Harold J. Laski, ki je splošno priznan, kot zanesljiva avtoriteta delavskega gibanja v Angliji. Ta spis je bil priobčen v ameriški liberalni reviji *NATION* dne 16. junija. Spis se mi je zdel vreden, da ga prevedem v slovenščino, da tako dobijo naši delavci zanesljivo sliko o pričetku, poteku, in o preklicu generalne stavke, ki je bila ena največjih in nejpomembnejših ne samo za delavstvo Velike Britanije, pač pa za ves delavski pokret vsega sveta. Ker vsebuje drugi del članka, se mi zdi, glavne fakte, ki objemajo vse važne podatke o stavki, sem radi tega prvi del spisa izpustil. Članek je informativen in zanimiv ter bo ustregel marsikomu.

Prezgodaj je še, da bi mogel podati končen, definitiven zaključek o tako ogromnem izbruhu — o angleški generalni stavki. Tu se ne bom dotaknil premogarskih zahtev kot takih, pač pa se bom omejil na zadnji potek izida stavke, počenši od časa Samuelove spomenice (memoranduma), pa do takrat ko je bil dosežen nekak sporazum. Poskusil bom poudariti gotove vidljive tendence, preko katerih bi razumen opazovalec ne smel iti, ne da bi jih zabeležil:

1. Vsa teža krivde za izbruh stavke leži absolutno na ramah vlade. Zato ker je dovolila lastnikom rovov čas od 8. marca pa do 30. aprila (ko je bilo že tisoče premogarjev izprtih) predno je prejela od njih predlagano mezdnostno lestvico; ker je vlada poslala ponudbo šele popoldan pred dnevom ko je potekel rok državne podpore (subsidy), ponudbo, katero je vsa država javno obsodila za naravnost sramotno; ker ni vlada nikoli imela svojega lastnega načrta ali ponudbe na pogajanjih, katera so se vršila pred stavko, a je vseeno vedela, da se premogarji in lastniki rovov ne bodo nikdar sporazumeli, ako se zadeva prepusti njim samim; ker je vlada pretrgala pogajanja na podlagi manj važnega vprašanja in za katerega ni nikdar dala prilike unižam, da ga pojasnijo ali preiščejo. Prepričan sem, da so po incidentu, ki se je pripetil pri listu *Daily News*, predložili Baldwinu gotovi člani njegovega kabineta ultimatum in da je bil prešibek ter se jim udal. Unije niso hotele stavke; one so prišle do točke, kjer bi se skorogotovo dalo stavko preprečiti. Toda vse zgleđa, kot da so Churchill, Sir Joyson-Hicks in gotovi drugi njihovi kolegi bili željni boja z unijami in so pograbil za to patetično pretežno in usilili stavko.

2. V nobenem slučaju se niso unije za časa stavke bojevale za kakšno politično vprašanje. Zanje je bila to stavka simpatije, v širšem pomenu besede, da demonstrirajo svojo solidarnost z organizacijo premogarjev in da prisilijo lastnike rovov predvsem preklicati izprtje. V nobenem slučaju niso unije zahtevale kake spremembe političnega ali ustavnega vprašanja. Nikoli niso izzivale kateregakoli zakona, navade ali običaja ustave. One so se bojevale, da si pribore pogajanja na treznomiseln način, na razumni osnovi. Kakor hitro, po njih mišljenjih, je Samuelova spomenica to dosegla, so unije preklicale stavko. Za vlado, ki je njih akcijo prikazovala kot nekako izzivanje ustave, je bila to samo propaganda, namenjena, da zakrije ljudstvu resnični pomen in vzrok stavke. S toriji in vsemi liberalnimi voditelji, razen Lloyd Georga, ki je ostal vse-skozi nasproten vladnim natančnostim, je vlada mogo-

če uspela. Z malimi izjemami ni vlada napravila nika-kega učinka na solidarnost delavcev.

3. Ni verjetno, da bo stavka, razen finančno, resno učinkovala na moč strokovnih unij. Njihova solidarnost in red sta napravila splošno dober vtis. Brez unij bi bilo delavstvo vedno goljufano. Pokazale so, da so one prave, resnične zaščitnice delavca in da zaupanje v nje ni v nobeni industriji resno omajano ali oslajeno.

4. Z druge strani pa, se mi zdi, je že precej jasno, da generalna stavka za industrialne namene ne bo zlepa zopet napovedana. Zato ne, ker se ne bi mogla nadaljevati na način kot se je, brez da bi ne postala revolucionarna. Vlada bi jo z vojaštvom in sleparji izzivala v nasilja. Dalje, treba je vpoštevati dejstvo, da je le malo delavcev, ki bi imeli dovolj sredstev, vključivši stavkovne fonde, vztrajati na stavki dolgo dobo in na ta način ogrožati sredstva, ki služijo vladi.

Težko vprašanje je, če je bilo umestno in taktično, ko so unije poklicale na stavko tiskarje. Veliko delavskih voditeljev, ki jih sploštujem, mislijo nasprotno. Pravijo, da je bil to udarec na svobodo tiska, in da je ta taktika zabranila trezno javno mnenje; smatrajo, da se je s tem dejanjem prepustilo brezžični sistem in zalogo papirja pod brezobzirno kontrolo vlade, in končno, da je bil to slab vzgled vladi. Unije so seveda drugih misli z različnih razlogov. One trdijo, da bi tiskarji, kot je pokazal "*Mail*" incident, šli na stavko kljub nasprotnim ukazom. Boljše je bilo, da so zastavkali mirno in pod disciplino. Ako pa bi pustili tisk neoviran, bi pomenilo, da bi vlada zatrla delavski dnevnik *Daly Herald* in na ta način bi delavstvo bilo brez večjega glasila, ki bi ga zastopal. Stavka tiskarjev je bila pravična in opravičljiva: delavska in kapitalistična glasila so bila prizadeta. Neumestno je govoriti o "svobodi tiska", kadar se gre v glavnem, — razen častne izjeme lista *Manchester Guardian*, — za ducat takih mož kot sta lorda Rothermere in Beaverbrook, katerima se pusti, da prosto, neovirano zastrupljata ljudske možgane. Nizkoten in brezvesten značaj lista *British Gazette* (urejevan, pravijo, po mostru gledaliških grozodejstev, Winston Churchill) kaže, s kakšno vladno propagando bi se delavstvo moralo boriti v skupnih nastopih.

6. Generalna stavka, kar se tiče premogarjev, je bila neuspešna, ker niso zmagali — kot rezultat pomoči, ki jim je bila dana. Bila pa je uspešna kot demonstracija zvestobe, s katero so delavci prepojeni v svojih unijah, in kot sijajen dokaz deželi o globokem nasprotstvu delavskega razreda napram lastnikom rovov. Akotudi je vlada prisilila koncil unij, da prekliche stavko brezpogojno, ni niti dobro organizirana odsotnost dokumentov prisilila delavce v splošnem, da ni bilo dobro razumljivih pogojev, na katere je vlada vezana.

7. Ali bi koncil smel preklicati stavko, ker se premogarji niso strinjali s Samuelovo spomenico? To je vsekakor težko vprašanje. Mislim, da se ga more presojati v luči naslednjih dejstev: Stavka kot bistveno industrialna stavka je bila na svojem višku. Ako bi trajala čez sredo v onem tednu, bi morala iti naprej ali pa bi se bila zrušila. Če bi šla naprej, bi bila prisiljena postati revolucionarna. Koncil strokovnih unij je storil, kar je verjel, da je za obnovenje pogajanj umestna in edina prava osnova. To je bil njegov namen, ko je poklical unije na splošno stavko. Kakor je

razvidno, je koncil dosegel svoj cilj. Pred seboj pa je imel še večje odgovornosti kot so one premogarjev. Poklical je svoje ljudi na stavko; ostal je pa še večji problem: dobiti jih nazaj; to bi bilo težavneje z vsakim dnevom nadaljevanja stavke. To je koncil posebno dobro obvladal. Sicer je najti nekoliko izgub, a če jih primerjam totalnim naporom, so iste le neznatne. Ako bi unije ostale na stavki dokler ne bi bilo ugodeno zahtevam premogarjev, bi bilo to toliko kot sprejeti neomejene obligacije, katere pa bi mogoče obsegale končni poraz. Tako kot se je završilo, so vodili armado s pozorišča nezlomljeno in moč strokovnih unij je psihologično in нравno neoslabljena. Jaz verjamem, da bi bilo bolj umestno, ako bi koncil unij poklical na tridnevno stavko vsako unijo. Verjamem pa, da so v tako resni odgovornosti vodje unij ravnali pogumno in z dobrim vpogledom v situacijo.

8. Politični boj prihodnjih dveh let se bo sukal okoli vprašanja stavke. Ako tolmačimo pametno in ako dosledno sledimo vsi sili vladne netaktnosti in šibkosti, tedaj verjamem, da bo to vir moči za politično delavsko gibanje. Ako bi pa bilo slabo ravnanje, bi se lahko izkazalo tako nevarno kot Zinovjevo pismo. Vsekakor pa bomo zvedeli več o tem po prihodnjih dveh ali treh posameznih volitvah.

Drznem se končati ta spis z izrazom mojega lastnega občudovanja do poguma in duha, ki sta se kazala med celotnim članstvom strokovnih unij. Njegova potrpežljivost, treznost in razsodnost so vplivale čudovito. Oni so pač upravičeni do velikih vodij; priborili so si veliko zaslug. Ni drugega izhoda, kot da si pribore končno zmago, ki jo po vsej pravici zaslužijo. Naj pripomnim, da so gotovi vodje, posebno Pugh, Bevin in Thomas, v različnih slučajih delali s kretnito odločnostjo in z inteligentno pogumnostjo. Naj še dodam, da pišem to kot eden tistih, ki je bil vsaki dan velikega boja navzoč na Eccleston trgu; in udanost zvežbanega osebja Kongresa strokovnih unij in Delavske stranke je bila vzpodbujevalna bolj kot morejo besede opisati. Solidarnost delavstva v stavki si je postavila velikanski mejnik v angleški zgodovini. Njen duh je bil vreden njenega namena.

Kadar jih je mogoče vzdramiti —

Senator Pepper v Pennsylvaniji je porabil v kampanji pred primarnimi volitve nad poldrug milijon dolarjev, a vzlic temu ni dobil nominacije. Njegov protivnik na republikanski listi, ki je zmagal, je istako potrošil ogromno vsoto. Med njim in poraženim Pepperom ni razlike, kajti oba sta v službi kapitalističnih interesov.

S. W. Brookhart, ki je dobil na primarnih volitvah v Iowi republikansko nominacijo za zveznega senatorja, je potrošil v kampanji okrog dva tisoč dolarjev. Tisoči so agitirali zanj, toda niso bili plačani. Agitirali so, ker verujejo da je Brookhart vreden zaupanja in resničen zagovornik interesov farmerjev v Iowi. Pepperjevi agitatorji so bili plačani, in agitirali so zanj zato ker so bili plačani. Volilci niso kurumpirani. Kadar so brezbrizni, glasujejo za denarne kandidate, in glasujejo za svoje, kadar in kolikor se jih vzbudi iz sna brezbriznosti.

Napredek J. S. Z. od V. do VI. rednega zbora.

Na V. rednem zboru JSZ., ki se je vršil v Clevelandu meseca julija 1924, ali pred dvema leti, je bilo zastopanih 27 klubov in tri društva Izobraževalne akcije JSZ. Imeli smo 860 dobrostojećih članov.

Sedaj šteje JSZ. že blizu tisoč članov, ali z drugimi besedami, dvignila se je, kar se tiče slovenske sekcije, na medvojno višino. Njen VI. redni zbor, ki se je vršil dne 3.—5. julija v Chicagu, je bil največji po vojni.

Na VI. rednem zboru je bilo zastopanih s svojimi delegati 28 klubov JSZ., tri konferenčne organizacije (pennsylvanska, ohijska in kansaska), in *OSEMNAJST DRUŠTEV Izobraževalne akcije JSZ.*

JSZ. je ameriška socialistična organizacija. Svoj boj za delavske interese vodi v tej deželi. Ne posluhuje se fraz, pač pa se drži resnega dela za resne namene in cilje.

Zadnjo jesen je JSZ. razposlala društvam Izobraževalne akcije JSZ. za okrog tisoč dolarjev raznih brošur, ki so skoro povsod našle najboljši odziv. Razposlali smo nad 20.000 letakov agitacijske vsebine. Sodelovali smo s klubi JSZ., podpornimi društvi in izobraževalnimi klubi na dramskem in glasbenem polju. Marsikje smo z našim sodelovanjem omogočili uspešno priredbo kulturnega značaja, in na ta način pospešujemo prosvetno delo. To smatramo za svojo nalogo in jo bomo vršili naprej.

Do konca tega leta nameravamo izdati par večjih brošur znanstvene vsebine, predvsem za članstvo tistih društev katera podpirajo Izobraževalno akcijo JSZ. Tudi nekaj letakov bomo uredili in razposlali.

Nasprotnikov imamo mnogo. Marsikak tisočak je bil potrošen v boju proti JSZ. Pod masko "radikalizma" je bil ustanovljen en list za boj proti JSZ. ter njenemu glasilu, a je po dveh letih prenehal, ker se mu je boj ponesrečil. Drugi list, ki so ga kupili v enak namen, ima danes vzlic umazani gonji proti socializmu in kljub raznim podporam ki jih dobiva težko borbo za obstanek.

JSZ. je bila in je TRDNJAVA napredka v jugoslovanski delavski javnosti v Ameriki. Njena važnost in stabilnost se je pokazala tudi ob priliki konvencije Hrvatske Bratske Zajednice v Clevelandu. Hrvatje, ki so vpropastili svojo sekcijo JSZ., so danes na potu nazadovanja v delavskem gibanju. In pride čas — ni več tako daleč — ko bo treba novih PIONIRJEV, da bodo začeli, kjer so prenehali Glumac, Zikić, Ječmenjak in mnogi drugi sodrugi.

JSZ. j ebila prva, ki je orala ledino. Je bila prva v bojih, prva v akciji in bo ostala prva tudi v bodoče. Pokazala je, da ima pravico do življenja in zato bo ŽIVELA neoziranj se na želje nasprotnikov. Njen moto je borba za izboljšanje življenjskega stanja delavcev, in njen cilj SOCIALIZEM.

Sodrugi agitatorji, koliko storite za širjenje naše literature? V literaturi je znanje, katero je vsakemu odprto. Navajajte svoje razredne tovariše na čitanje. In navajajte jih, da bodo čitali to kar je njim v korist.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

BUTTE NEKDAJ IN DANES.

BUTTE, MONT. — Največje rudarsko mesto na svetu, kot so navadno oglašali Butte, je bilo tudi eno najboljših organiziranih v Ameriki. Vsi rudarji so bili v uniji (W. F. of M.). Delavstvo vseh poklicev je bilo organizirano. Mestna občina je bila več let pod socialistično upravo. Nekatere butske okraje, in tudi nekaj drugih v Montani, so zastopali v legislaturi socialistični poslanci. Danes je vse to minulo, kajti delavske množice v kritičnem času niso zapopadle igre, ki jo je vodila Anaconda Copper Mining Co. proti delavstvu.

L. 1914, ko je padla unija v znanih izgrelih, in ko je vojaška in politična oblast odstavila socialističnega župana in socialistično mestno upravo, je prišlo delavstvo pod vodstvo ljudi, ki so govorili bolj revolucionarno kakor danes takozvani komunisti. Takrat so nastopali pod firmo I.W.W., eni pa pod firmo "rdečega krila" v butski socialistični organizaciji. Unijo so imeli v rokah konservativni Irci, izmed katerih so bili eni v službi kompanije ravno tako, kakor so bili glavni voditelji na "radikalni" strani v službi kompanije. Socialist župan Lewis Duncan je svaril in učil, a stvari v uniji so bile že predaleč zavožene in so morale iti po toku, kakor ga je zasekala kompanija. Socialisti uče in svare pred nepremišljenimi dejanji, toda masa je gluha za dobre nauke.

V poznejših letih so sledile razne stavke, v katerih so tekmovali sedaj ta sedaj ona unija, toda Butte ni več postal "union town" kot je bil nekdanj.

Slovenska naselbina v Butte je že precej stara. Prvotna je bila katoliška kakor v glavnem vse druge. Večino naseljencev so tvorili rojaki iz Belokrajne. Par let pred razpadom unije butskih rudarjev (Local No. 1, W. F. M.) je bilo v Butte ustanovljeno društvo Slovensko-Hrvatska Sloga, SNPJ., katero se je naglo razvijalo.

Srbohrvatska naselbina v Buttu je že bila dolgo večja kakor slovenska. Svoj čas je bilo tu mnogo Črnogorcev in Dalmatincev, in še danes jih je precej.

Jugoslovanski delavci, kolikor je bilo zavednih, so imeli skupen socialističen klub, kateri je pripadal JSZ. Naši sodruzi so bili večinoma aktivni in mnogo pomagali okrajni organizaciji v socialistični propagandi.

Danes v Buttu ni več jugoslovanske socialistične organizacije, iz naprednih društev je izginil duh napredka in naselbina se je pretvorila v konservativno katoliško, "naprednjaki" pa so sedaj samo še kronični kikirji.

Delavske razmere so razmeroma mnogo slabše kakor pred dvanajstimi leti. Takrat še ni bilo akordnega sistema, ampak dnevna plača. Danes je skoro kakor v minnesotskih železnih rudnikih. Z delavci se ne postopa nič boljše, in tudi če bi rezali jermena z njihovih hrbtov, pa se še ne bi pritoževali ali se uprli tako kakor se bi razumni delavci morali upreti. Plače so le malo višje kakor pred desetletjem. Medtem ko so bile takrat in prej smatrane za visoke in je rudar ki je stalno delal lahko nekaj prihranil, so danes v primeri s podražitvijo življenskih potrebščin nižje.

Vtej sosesčini že dolgo župnikuje Rev. Pirnat, ki slovenski javnosti v Ameriki ni znan in se ne krega po pisanem polju kakor leadvillski fajmošter, niti ne zmerja v frančiškanskem listu, kakor šeboyganski maziljeni gospod. Je župnik in pri tem busenški župnik. Sedaj imajo farani akcijo za povečanje božjega hrama, za kar bi radi kakih dvajset tisočakov in še nekaj po vrhu.

"Proletarec" tukaj ni razširjen. Pravzaprav v Buttu še nikoli ni imel veliko naročnikov, ker so bili naši ljudje že od kraja "prešmart" da bi čitali "eastern" papirje, ali pa prepobožni. Tudi dnevna "Prosveta" prihaja sem bolj poredkoma, tu pa tam h kakšnemu rojaku, obligatne številke pa seveda več, največ pa newyorškega šifkartaškega dnevnika. Pravijo, da je zelo radikalen, da je radikalnejši kakor pa socialisti in da hvali komuniste. Bo nekaj, bo!

Star naprednjak.

SIJAJEN USPEH BANKETA DNE 3. JULIJA.

CHICAGO, ILL. — V soboto dne 3. julija se je vršil v dvorani SNPJ. banket kluba št. 1, katerega je priredil v počast delegatom VI. rednega zbora JSZ. Udeležba je bila obilna. Banket je otvoril s. Chas. Pogorelec, gl. tajnik JSZ., ki je po kratkem nagovoru v angleščini in slovenščini naznanil, da bo stoloravnatelj s. Frank Zaitz. Prva točka programa je bila "Internacionala", katero je občinstvo poslušalo stoje. Igral jo je socialistični tamburaški zbor Crvena Zvezda, odsek organizacije št. 20 JSZ. Socialistični pevski zbor "Sava", odsek kluba št. 1, je v dveh različnih nastopih zapel pesmi "Rdeči prapor" in "socialistično koračnico". Aplavz, ki ga je dobil, mu je v dokaz, da je veliko napredoval v zadnji polovici leta. Če bo napredoval v bodoče v enaki meri, bo v stanju dne 5. decembra, ko bo imel svoj koncert, nuditi program, ki bo vreden imena koncert.

Deklamirali so, Anton Žagar Ocvirkovo "V blaznjenju", Miss Annie Turk Seliškarjev "Rudnik", Joško Oven "Matija Gubec" in Peter Kokotović "Jan Hus".

Govorili so Jože Zavertnik, Nace Žlemlberger, Wm. H. Henry, eksekutivni tajnik soc. stranke, Murray King, urednik "American Appeal", Ivan Molek, Vincenc Cainkar, gl. predsednik SNPJ., bratska delegatinja sodruginja Vesely od češke federacije, tajnik italijanske soc. federacije sodrug S. Romualdi, s. Homar iz Subleta, Wyoming, s. Mikše, delegat društva Naprej št. 5 SNPJ. in društva št. 20 SSPZ., ter drugi.

Ob zaključku programa je s. F. A. Vider apeliral, da naj pomagamo fondu za povečanje "Proletarca"; rezultat njegovega apela je bil, da se je nabralo \$57.73 v omenjeni namen.

Poleg Slovencev se je te priredbe udeležilo več ameriških, čeških, srbskih hrvaških in italijanskih sodrugov. Moralni uspeh je bil prvovrsten.

Poročevalec.

Čitatelj kapitalističnih listov misli tako kakor hočejo kapitalistični interesi. Edino ako čita tudi delavske liste, je sposoben misliti s svojimi močmi.

OLD TIMERJEVE RAZLAGE.

PUEBLO, COLO. — Moji ljubi prijatelji me radi opisujejo in predstavljajo. Šumeči Sumina pravi, da imam rep v Pueblu in glavo v Chicagu. Po dolžini sem torej podoben kitajskemu zmaju. Nimam pa tako grozne glave kakor jo ima kitajski zmaj. Glave današnjih zmajev so največ iz papirja, kajti zadnjega živega zmaja je menda ubil sveti Jurij, ki je belokranjski, suhokranjski in kranjski patron. Moja glava je podobna vsaki drugi človeški glavi. Ker vsakdo o sebi samo dobro misli, mislim tudi jaz, da je moja glava ena izmed najbolj pametnih v tem mestu. Tudi izkušenj imam veliko; mnogo sem pretrpel, in zadela me je že marsikaj nadloga. Pišem ker me veseli, ne pa zato da jemljem Pueblu dobro ime. Naselbini je nemogoče vzeti dobro ime, ako ga ima. Kar pa kdo nima, tudi pre dvojni kajzer ne bi mogel vzeti.

"Kdo neki je ta old-timer?" vprašujejo radovedneži. In ugibajo. Marsikdo, ki bi me sam rad osebno poznal, je bil obdolžen, češ, "ti si tisti, ki zdrabo delaš in jemlješ naselbini dobro ime!" Človek, ki je v tem oziru nedolžen kakor sv. Alojzij, je vsled take obdolžitve užaljen, in čeprav se mu moji dopisi dopadejo, si misli: "S pravim imenom se podpiši, da nam ne boš sitnosti uganjal!"

Old Timer je moje pravo ime. Iz mojih dosedanjih dopisov ste mogli razvideti, da poznam razmere in — vas. Zato sem Old Timer.

Enkrat prej sem že omenil, da imamo zadružno prodajalno. Zares je imamo in nekateri tudi kupujemo v nji. Nekaj jih je, ki verujejo v uspeh te ustanove, drugi pa pravijo: "Nič ne bo! Boste videli, da ne bo nič!" Med slednjimi so naprednjaki in nenaprednjaki, in med prvimi ravno tako. Prosim, da mi oprostite, ali enkrat moram povedati: V Pueblu tvori vsakdo svoj blok; vsaki nosi svojega na svojem vratu. Vendar pa je pueblski Butković, ki je predsedoval konvenciji NBZ. v Clevelandu mnenja, da se s kranjskimi bloki lažje izza kakor s hrvatskimi. On ima izkušnje in mora vedeti. Ali tudi kranjski bloki so trdi.

Blok pinonskega farmarja je svoječasno (kot sem o pravem času poročal) na seji našega glavnega naprednega društva priporočal, da naj podvzamemo akcijo za narodni dom. Dvorana bi nam bila res potrebna in marsikaj drugega, na primer tudi soba za lišpanje naših žensk, katero je tako lepo opisal Matija Pogorelec. Tako sobo ima namreč tukajšnja slovenska katoliška šola. Kakšna je, ste videli s slike v prvomajski številki Proletarca. Pinonski farmar je bil za narodni dom, sedaj se je pa navdušil za delavski dom. Nekateri tistih, ki so takrat bili tiho ali se muzali, pravijo danes: "Kaj će nam zadruža!? Narodni dom potrebuje mo! Narodni dom, bogami!!"

Ako bi bilo mogoče zgraditi narodni dom z bloki, namreč z našimi naravnimi bloki, bi ga v kratkem imeli. Šolo smo naredili največ iz opeke ki smo jo dobili v dimniku Eilerjeve šmelce; če bi ga kupili mi namesto fara (dimnik), pa bi imeli svoj dom, četudi bi dišal po šmelcinem dimu. Kaj pomeni dim kakršen se spreha po šmelcah, vedo samo tisti ki so delali v njih, posebno pred dvajsetimi leti, ko je bilo vse še bolj "po domače" narejeno.

To kar bom sedaj povedal se je dogodilo na seji, ko se je dvignil farmar in počasi raztolmačil Orlovcem, da želi narodni dom. Naš farmar ni "ugleden", dasi ima jako dobre namene in je zelo dober agitator, najbrž edini izmed naših delavcev v Coloradu, ki je

vreden imena agitator. Skoro vsi drugi naprednjaki spadamo med lene naprednjake. Ko je tako govoril in se je potem odprla kratka pa jedrnata diskuzija, je nekdo konstatiral: "V Pueblu so narodni dom moje hlače in šuhi." Bome, strinjali smo se z njim in smo zavrgli vsako akcijo ter se pridno prepirali, kakor je navada vseh pravih katoliško vzgojenih, katoliško mislečih in napredno govorečih Slovencev.

Ne, ni res tako! Dobro, bom pa povedal kako je bilo. Prišli smo že tako daleč, da smo imeli nekaj sestankov, katerih so se udeleževali zastopniki več društev in izražali svoje pomisleke. Ko so navedli vse svoje razloge, ni bilo ničesar več o čemur bi mogli razpravljati, in tako so sestanki mirno v gospodu zaspali.

Vzlic vsem našim napakam govorimo neumorno za napredek. Res, prav nič ne lažem, ako rečem, da smo prvi v tem oziru.

Mi nismo slabih natur. Morda ga ni društva, ki se bi toliko brigalo za namerovani slepski dom v Sloveniji, kakor se briga tukajšnji pevski zbor "Prešeren". V nedeljo 20. junija je priredil v korist slepskega doma koncert. Lepo petje in zelo ginljivi govori so bili na sporedu. "Ti ali misliš da bo kaj iz tega?" me je vprašal eden prisotnikov. "Iz česa?" — "E, iz te stvari, za katero pojejo tukaj." — "O, razumem," sem dejal. "Veš kaj prijatelj, počakajmo da vidimo, kakor pravijo slepi." — "Ne vem kaj misliš," je rekel, in nato dodal: "Pravijo, da ljubljanski rotovž zelo hvali naš pevski zbor in naše ljudi." — "Verjamem. Ako pričakuje denar, nas bo gotovo hvalil."

Nismo pa samo dobrega srca, ampak tudi pobožni. Pueblo je skoro tako daleč od Chicaga kakor "stari kraj", pa smo vendarle poslali svoje romarje na evharistični kongres. Pred kongresom so nam pripovedovali, da pride na povratku z našimi romarji najbrž tudi škof Jeglič.

Kaj naj še pišem? Kakor obrnem pero, pa se komu zamerim. Nekateri pravijo da je olrajt kar pišem, da pa pišem preveč in da preveč kritiziram. Rečem pa, da sem jako "galanten" v svojih kritikah v primeri s tistimi ki kritizirajo ustmeno. Velikokrat rečejo stvari, ki se jih ne sme zapisati in sploh niso za drugam kakor za v trenč, kjer vojak čaka kroglice ali kake druge nesreče, s kletvijo ali pa kvanto na ustnicah. So tako navajeni, kakor smo mi navajeni po svoje obcevat. E, bogami! — Old Timer.

ZA GLENCOE IN NEFFS, O.

GLENCOE, O. — Prihodnja skupna seja klubov št. 2 in št. 26 JSZ. (Glencoe in Neffs) se vrši v nedeljo 25. julija popoldne v navadnih prostorih. Med drugim bomo imeli na tej seji poročilo delegata VI. zbora JSZ.

Seja je javna, zato so vabljeni da se je udeleže tudi prijatelji in simpatičarji našega gibanja. — Tajnik.

DNE 11. JULIJA SOCIALISTIČNA KONFERENCA V CHICAGO.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo dne 11. julija ob 2. popoldne se bo v Douglas avditoriju na Kedzie in Ogden Ave. vršila konferenca članstva soc. stranke okraja Cook. Na dnevnem redu bo kampanja za jesenske volitve in razpravljanje, da-li naj naša organizacija poseže v volilni boj v tem okraju s celotno listo kandidatov. Apeliramo na vse člane JSZ. v Cook County, da se te konference prihodnjo nedeljo sigurno udeleže. Vsakdo naj prinese s seboj člansko knjižico. — P. O.

ZAPISNIK 13. KONFERENCE J. S. Z. V ZAPADNI PENNSYLVANIJU.

Trinajsta konferenca klubov JSZ. in društev Izobraževalne akcije JSZ. za zapadno Pennsylvanijo se je vršila dne 2. maja v hotelu Chatham v Pittsburgu, kjer se je istočasno vršila konvencija socialistične stranke.

Zborovanje je otvoril konferenčni tajnik s. J. Terčelj. Za predsednika je bil izvoljen s. A. Zornik iz Herminija, za zapisničnika pa L. Glažer iz Pittsburgha.

S. John Ban, zapisnikar prejšnje konference, poroča, da zapisnik še ni bil priobčen v glasilo, menda radi pomankanja prostora. Ima pa prepis zapisnika kakršen bo v glasilu. Ga prečita, nakar je sprejet kot predložen.

Tajnik s. Terčelj poroča o delu, ki ga je imel v zvezi konference, o aktivnostih itd. Poda tudi računsko poročilo. Proletarcu dolgujemo na novih naročninah v smislu sklepov prejšnjih konferenc. Poročilo se odobri.

A. Zornik poda dolgo poročilo. Pravi, da je večer ves dan opazoval delo strankine konvencije. Veseli ga, ker vidi, da se Amerikanci bolj in bolj zanimajo za socialistično gibanje in sploh za politiko v splošnem. Tudi v Herminiju, od kjer prihaja, veje med Amerikanci nov duh — posledica čitanja delavskih listov, kakor je npr. American Appeal, katerega A. Zornik razpečava v svojem okraju v veliki množini. Priredili so veselico v pokritje stroškov strankine konvencije, katere prebitek znaša 62 dolarjev.

O aktivnostih klubov JSZ. v raznih naselbinah Pennsylvanije so poročali sodrugi Kavčič, Fradel, Zorko, Langerholc, Butja, Koklič, Česnik, Tekave, Ban, Peternel, Britz in drugi.

S. Britz apelira na konferenco, da naj vporabi svoj vpliv med delavstvom za pobijanje stavkokaštva. Delavcem je treba vcepiti razredno zavest. Ni dovolj, da postanejo nekateri tu in tam člani delavske organizacije. Taki ljudje niso zanesljivi. Mi hočemo delavce, ki bodo v preizkušnjah stali kakor skala! To je razredna zavednost, in to hočemo tudi med našim delavstvom. Ker so v Pennsylvaniji med premogarji poslednja leta zelo slabe delavske razmere, ker so premogovniške družbe pričele sistematičen boj proti uniji celo tam kjer je priznana, ker kršijo pogodbe z unijo in izrivajo unijske rudarje, je ta problem življensko vprašanje slovenskih premogarjev v Pennsylvaniji. Razprava o sugestiji s. Britza je bila zelo živahna. Vsi so naglašali, da je potrebno delavstvo vzgajati v duhu največje razredne zavednosti; čim večja je solidarnost, čim večja je organizirana moč zavednega delavstva, toliko manj bo omahljivcev v slučajih težkih bojev proti izkoriščevalcem.

Izobraževalna akcija JSZ. — S. Fradel se pritožuje, da ni lepo ker društvo h kateremu pripada in ima le 46 članov, prispeva v fond Izobraževalne akcije JSZ. toliko in morda celo več kakor marsikatero večje društvo. V diskuziji se pojasnjuje, da vsako društvo prispeva kolikor hoče. Čim več prispeva, toliko bolj službi vzvišeni ideji prosvetnega dela.

Preide se na točko o našem tisku. Predlagano, podpirano in sprejeto, da še v nadalje ostane v veljavi sklep, da konferenčna organizacija doplačuje naročnine, ki se jih dobi v mejah njenje kampanje za razširjenje Proletarca.

S. Ban predlaga, da se vpraša glavni urad zveze, ako je mogoče dobiti s. Chas. Pogorelca na agitacijo po

zapadni Penni. S. Langerholc izvaja, da bi nam lahko v tem oziru precej pomagala soc. stranka, in apelira na s. Pogorelca, ki je na njeni konvenciji, da merodajnim krogom stranke pojasni važnost naše Zveze ter njenih konferenčnih organizacij za celotno gibanje. Ako podpre naše agitatorje, pomaga s tem celotni stranki. Posebno apelira s. Ban na stranko, da naj napne vse sile v sodelovanju z unijo U. M. W. of A., nad katero so se kapitalistični interesi sedaj najbolj zakleli. O tej stvari govore še Terčelj, Kavčič in Tekave.

S. Britz pravi, da je ena prejšnjih konferenc sprejela več resolucij in vprašuje, kaj je bil rezultat. Tajnik Terčelj odgovarja, da so bile večinoma priobčene v vseh listih katerim so bile poslane razun v "Glasu Naroda". Ena se je nanašala na kampanjo za slepski Dom v Sloveniji in druga na vprašanje fonda za slovensko zavetišče v Ameriki, o katerem noče odgovorni odbor izreči javnosti v pojasnilo niti ene besede. Druge resolucije so bile priobčene v Proletarcu in Prosveti. Na resolucijo glede namerovanega slepskega doma v Sloveniji noče nihče odgovoriti; oziroma dati pojasnila na stavljena vprašanja. To je dokaz, da so namenili ljudi, ki se oglašajo s takimi akcijami, neodkritosrčni.

Preide se na razpravo, kje naj se vrši bodoča konferenca. Sklenjeno, da se jo skliče na Library, čas pa določi odbor.

S. Pogorelec je privedel v zborovalno dvorano socialističnega kongresnika Victor Bergerja iz Milwaukeeja, ki je bil navdušeno pozdravljen. Bil je predstavljen konferenci, nakar je sodrug Berger izvajal, kako se gradi polagoma in trdno trajna soc. organizacija. Za vzgled je navajal Milwaukee, ki je bilo nekoč eno najbolj korumpiranih mest v Ameriki in delavstvo v njemu najbolj brezpravno. Od kar imajo odločujoč vpliv socialisti, ni od tam več čuti o delavskih nemirih, o brutalnih napadih na stavkarje, o pogostih ropih in o korupciji. Milwaukee je danes mesto z najpoštenejšo administracijo v Ameriki. Je mesto, v katerem se delavci v bojih za izboljšanje svojega stanja smejo zanašati na pomoč vseh socialističnih uradnikov in jo v polni meri dobe. Je mesto, ki daje drugim vzgled, kako je treba delati za ljudske interese. O bodočnosti se je izrazil zelo optimistično. Dejal je, da ljudstvo Združenih držav ne bo moglo biti brez močne ljudske stranke; izprevidelo je že, da sta oficijelna republikanska in demokratska stranka v službi denarnih interesov, zato so se v obeh, posebno v republikanski, pojavila takozvana progresivna krila. Ali ta krila ne bodo nič izdala, zato bodo mogli resnični progresivci napraviti nadaljnj korake, ki morajo voditi do organiziranja mogočne ljudske stranke s socialističnimi načeli in cilji.

V odbor Konference so izvoljeni: John Terčelj, tajnik. Agitacijski odsek: Zornik, Britz in Peternel. Za delegata na VI. zbor JSZ. je bil izvoljen Louis Britz. Določila mu je \$7.50 dnevnice.

Predlagano in sprejeto, da konferenca prispeva \$100 za pokritje stroškov konvencije soc. stranke.

Nastopil je s. Pogorelec, tajnik JSZ., ki je v daljšem govoru podal sliko delavskih bojev v splošnem in v našem ožjem krogu. Apeliral je, da naj se delavci drže svojih ekonomskih organizacij (unij) in da v njih ne zanemarjajo socialistično agitacijo, kajti čim več jo bo, toliko boljše za UNIJE. Jačajmo naše postojanke. Učimo se, in agitatorji naj uče delavske množice, kajti le ako bo poučena, bo razdiralnemu delu storjen konec

in provokatorji si bodo morali najti druge službe. Naglašava važnost Izobraževalne akcije JSZ, in njeno delo na kulturnem polju, katerega je treba povečati. In zato je dolžnost vseh ki hočejo tako delo, da sodelujejo. Dejal je, da je zaeno s premogarji, kateri so izročeni že več let največji nestabilnosti glede dela, udarjena tudi JSZ. Aktivnosti v premogovniških okrožjih so ovirane. Naše delo v bodoče se mora več opirati na organizacije v industrialnih središčih, kjer je zaposlenost bolj stanovitna. Naša stranka je stranka za vse ameriško delavstvo. Ampak potrebuje mnogo postojank. Aktivne postojanke. In agitatorjev, katerih ni nikoli dovolj.

S. Zornik naznani popoldanski program, kateri vključuje shod in poroča o banketu ter poziva vse navzoče, da se udeležijo strankinih manifestacij. Seja Konference je bila zaključena ob 1. popoldne. Navzočih je bilo 40 sodrugov, ki so zastopali 9 klubov in društva Izobraževalne akcije JSZ.

Anton Zornik, predsednik; John Terčelj, tajnik; Louis Glažer, zapisnikar.

PIKNIK COLLINWOODSKEGA KLUBA BO DNE 11. JULIJA.

COLLINWOOD, O. — V nedeljo dne 11. julija priredi klub št. 49 izlet (piknik) v Noble, Ohio, na Pintarjevo farmo. Izletni prostor je tik St. Clair ceste od postaje "Dinki" kare. Zabave bo mnogo za vse. Postrežba bo najboljša. Nikomur, ki se izleta udeleži, ne bo žal, pač pa bo vesel, ker se je poslužil te prilike.

Tajnik.

ZAHVALA.

Klub št. 1 JSZ. v Chicagu si šteje v prijetno dolžnost izreči zahvalo vsem sodrugom in somišljenikom, ki so sodelovali na priredbi v počast delegatom dne 3. julija. Vse priznanje našim sodruginjam in prijateljicam kluba, ki so težko delo katerega so imele z banketom tako vzorno izvršile.

Da je ta priredba uspela tako lepo kakor je, je za sluga vseh, ki so se resno zavzeli izvršiti sprejeto delo.

Na zaključni seji VI. rednega zbora je izrekla delegacija priznanje klubu št. 1 za priredbo dne 3. julija, ker je ugajala vsakemu. In to je bil namen kluba št. 1.

P. O.

Za smeh in kratek čas.

"Delavska Slovenija" zažiga kadilo "sedanjemu" uredniku "Glasa Svobode" Zvonku Novaku, in ga hvali, da je moder, učen, "toleranten" ter logičen itd. Zvonko Novak je namreč za "enotno fronto" v vojni proti JSZ., in Charles Novak je ponudbo z veseljem sprejel.

Dva karakterja, ki spadata skupaj, sta se našla skupaj. Oba imata tako slavno zgodovino, da jo oddevata z najdebelejšimi plašči, in oba sta imela že vse sorte "prepričanja". Našla sta se in se objela. Zinič jima je dal svoj blagoslov, ter rekel: Rada se imejta in dobro napadajta socialiste ter blufajta jazbece.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seja sec. kluba št. 27. se vrše dvakrat v mesecu: vsako drugo nedeljo dopoldne in vsako tretjo nedeljo popoldne. Seja tretjo nedeljo v mesecu je namenjena v glavnem za predavanja in diskuzije. — Sodrugi, prihajajte redno k sejam in pridobite klubu novih članov!

Kaj je dolžnost delavca?

Dolžnost vsakega delavca, ki se zaveda da je delavec, da je iskoriščen, in da ima težko borbo za obstanek radi krivičnih razmer, je, da dela za ekonomski sistem, v katerem bo odpravljena vsaka mizerija.

Nekateri delavci, in teh ni malo, pravijo, da je kapitaliste in njihov sistem nemogoče odpraviti, češ, oni imajo denar, imajo vse! Drugi pravijo, kapitalisti in kapitalizem mora biti, kajti ako ne bo kapitalistov, kje bomo iskali delo? Tretji imajo druge piškave izgovore, kadar jih obišče delavski agitator. "Nimam denarja, nimam časa čitati, ne morem nič prispevati, so slabe delavske razmere" itd, itd. Predvsem zadnji bi morali vedeti, da tisti ki so aktivni v delavskem gibanju sedaj, in ki mnogo prispevajo, ne delajo to radi tega, ker se nahajajo v sijajnih razmerah, ampak zato, ker se zavedajo svojih delavskih dolžnosti napram svojemu razredu, in ker vedo, da morajo storiti svoj kos dela, ki bi ga moral vsaki delavec storiti.

Vse tako ubogo komentiranje ne pokaže nič drugega kakor delavčeva nezavednost in brezbriznost, katera je tudi najslabša človeška lastnost, in katera tepe delavstvo najbolj. Vsi dosedanji sistemi, ki so obstojali pred sedanjim, so izginili. Kje imajo potem taki delavci garancijo, da bo ta sistem ostal za vse večne čase? Ampak odpraviti nekaj slabega, ter nadomestiti z boljšim, pomeni delo, pomeni borbo, in te borbe je bilo že mnogo, jo je še danes in veliko jo bo še potreba.

Nihče ne more trditi, da ni delavstvo v teh bojih mnogo pridobilo, toda ne še vsega kar mu pripada, zato mora z bojem nadaljevati. Ljudstvo se je osvobodilo fevdalizma z borbo; osvobodilo se je desetine in tlake ter plemške nadvlade. V teh bojih so padale kronane glave vladarjev in njihovih plemskih zaveznikov. Z borbo bomo premagali tudi nekronane kralje Rockefellerja, Morgana, Garyja in druge. Prišel je čas, ko so oni na vrsti.

Rezultat teh bojev je, da je delavstvo pošlalo že v mnoge zakonodaje svoje zastopnike, predvsem v Evropi. Ti zastopniki so za delavstvo izvajali marsikatero bitko ter številne socialne izboljšave. Nad 35 milijonov strokovno organiziranih delavcev v 16 evropskih državah in v Ameriki si je izvajalo osemurni delavnik, večje plače in druge razne izboljšave. Kajti kapitalisti sami od sebe niti tega kar imamo danes ne bi dali. Delavskih uspehov so bili vedno deležni tudi tisti delavci, ki nas gledajo od strani, in nekateri celo nasprotujejo, mesto da bi pristopili v naše vrste ter delali z nami roka v roki. Marsikateri delavec je padel v teh bojih, marsikateri bil vržen v zapor, bil preganjan in doprinesel na en ali drug način veliko žrtev na oltar razrednega boja. Sedaj pride vprašanje na vas! Ali ste bili v teh bojih tudi VI aktivni? Ali ste mogoče danes? Ali pomagate vašim sotrpinom, ki so v boju za dosego popolnih človeških pravic? Ako ne, kje so vzroki? Na to vprašanje ste dolžni dati odgovor. Nobeden izgovor vas ne opraviči. Ako niste aktiven bojevnik delavske armade, grešite zoper samega sebe in vaše otroke, kajti s tem zanemarjate ono stran svojega dela, katero bi nikakor ne smeli.

Tudi slovensko delavstvo v tej deželi bije boj napredka, boj, v katerem je že mnogo doseglo, in mnogo še bomo, zato bomo z bojem nadaljevali. Slovensko delavstvo ima svojo razredno organizacijo, in ima svojo zvesto razredno glasilo Proletarca. Ustanovilo ga

je, da je njemu služilo in ker ga je potrebovalo. Pod okriljem JSZ, in Proletarca se je zoralo mnogo ledine med slovenskimi naseljenci v Ameriki. Izvršilo se je veliko kulturnega in za delavstvo drugega koristnega dela. In to so vzroki, da je slovensko delavstvo ostalo tej organizaciji in Proletarcu lojalno. Prepričani smo, da bo to lojalnost ohranilo tudi sedaj, ko ima pred seboj zelo važno vprašanje. To vprašanje je povečanje Proletarca. Kakor vedno, tako mora dati tudi tej akciji svoj odziv, da jo bo mogoče čim prej izvesti. Pomagajte zbrati skupaj fond \$1000, ki ga rabimo, ako hočemo povečati list. Naj bo vsem razumljivo, da s povečanjem lista bodo nastali tudi povečani stroški.

Ako niste v tej kampanji še ničesar storili (mogoče ste imeli zato tudi kakršenkoli vzrok), lahko nedostatek popravite s tem, da greste sedaj takoj na delo. Pošljite svoj prispevek in nabirajte prispevke na polo, ki smo vam jo poslali. Ne vprašamo vas, da storite nekaj kar bi vam bilo nemogoče, toda tudi vaša naloga je, da storite kolikor morete.

Anton Žagar, upravnik.

Socialistična stranka v Indiani napreduje.

Meseca maja se je vršila v Indianopolisu konvencija socialistične stranke države Indiane, ki je bila najboljše obiskana in najbolj živahna izmed vseh strankinih zborov v Indiani tekom prejšnjih štirih let. Soderuginja Effie Mueller je bila izvoljena za tajnico državne organizacije namesto Emme Henry, ki se je preselila v Chicago. Naslov urada socialistične stranke v Indiani je 205 Holliday Building, Indianapolis, Ind. — Konvencije se je udeležilo 48 delegatov iz raznih krajev Indiane. Poleg delegatov je prišlo na zbor tudi mnogo gostov. Precej sodrugov, ki niso bili že več let aktivni, se je povrnilo v stranko, in k temu je največ pripomogel "American Appeal".

Konvencija je nominirala kandidate za dva zvezna senatorja, za državnega tajnika, za državnega auditorja, blagajnika, klerka vrhovnega sodišča in druge. Kandidaturo za državnega blagajnika je dobil Severino Pollo iz Clintona, ki je poznan mnogim članom naše Zveze v Indiani. Konvencijo je pozdravil brzojavno E. V. Debs, ki je sporočil, da mu zdravje ne dopušča da bi bil osebno prisoten.

Ali se bo poskus posrečil?

Prvega maja je hrvatski komunistični "Radnik" postal dnevnik. V to svrho nabira poseben fond v znesku \$15,000, in dosedaj je baje dobil že nad \$9,000. Dnevnik pa ni zasiguran, in če ne bo pomoči o kakršnih se javno ne govori, bo kmalu prestal biti dnevnik. "Radnik" je že več let dobival od 150 do 200 naročnin tedensko. Ko sta se sprla Fišer in Zinič v "jugoslovanski sekciji" in Ruthenberg in Foster v centralni stranki, je ta boj imel za posledico padanje naročnikov vseh strankinih listov. Zinovjevi ukazi za pomirjenje so situacijo ublažili in listi so zopet dobili več naročnikov, med njimi tudi "Radnik". Računali so, da ko postane dnevnik, se bo širil bolj kot kedaj poprej. Ali v resnici številno naročnikov naglo pada. Izkazuje jih tedensko precej manj kakor preje. Tudi to ima svoje vzroke v starokrajški politiki ameriških Hrvatov.

Če se prodaš, se vsaj dostojno prodaj!

Senator Reed je v preiskavi volilne korupcije v Pennsylvaniji imel pred seboj pričo, katera je izpovedala, da se gotovi "politišni" prodajo eni stranki in potem jo izdajo za plačo drugi. Oziroma: ena skupina republikanskih politikov najame "politišna", da dela zanjo pri primarnih volitvah. Obljubi in vzame denar. Potem gre po ovinkih k drugi skupini iste stranke in se tudi drugi proda. Dela za oboje, da se ne opazi njegove igre. Včasih pusti eno na cedilu in se popolnoma uda drugi. Reed je dejal: Ako je v Pennsylvaniji običaj da se prodajate, bodite toliko dostojni in ostanite prodani tistemu ki vas prvi kupi.

To velja tudi za nekatere slovenske liste, ki prejemajo podporo od kapitalističnih interesov, za vado naročnikom pa priobčujejo "radikalne" novice in "članke". Judeži so, toda njihova taktika koristi samo privatnim interesom. Kapitalisti niso na škodi.

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ" so vplačala društva, in socialistični klubi v mesecu maju kot sledi:

Štev.	Društva in kraj.	Vsota.
214,	SNPJ, Mullan, Idaho	\$ 1.63
87,	SNPJ, Herminie, Pa.	3.00
206,	SNPJ, Gross, Kansas	3.00
81,	SNPJ, Red Lodge, Mont.	3.00
209,	SNPJ, Nokomis, Ill.	2.00
434,	SNPPJ, Arma, Kans.	3.00
83,	SNPJ, Bingham Canyon, Utah	1.00
47,	SNPJ, Springfield, Ill.	1.00
184,	SNPJ, Springfield, Ill.	1.00
74,	SNPJ, Virden, Ill.	1.00
333,	SNPJ, Blaine, O.	1.00
318,	SNPJ, Baggaley, Pa.	2.00
3,	SNPJ, Johnstown, Pa.	3.00
27,	SNPJ, Frontenac, Kans.	2.00
245,	SNPJ, Lawrence, Pa.	1.50
20,	SSPZ, Cleveland, O.	6.00
97,	SNPJ, Bessemer, Pa.	1.00
86,	SNPJ, Chicago, Ill.	1.00
244,	SNPJ, Kaylor, Pa.	3.00
120,	SNPJ, Gallup, N. Mex.	2.00
1,	SNPJ, Chicago, Ill.	12.00
321,	SNPJ, Warren, Ohio	1.00
36,	JSKJ, Conemaugh, Pa.	5.00
425,	SNPJ, Triadelphia, W. Va.	2.00
213,	SNPJ, Clinton, Ind.	1.00
	Library, Pa.: Izob. in zabavni dom	6.00

Klubi J. S. Z.

47,	Springfield, Ill.	1.00
69,	Herminie, Pa.	1.00
41,	Clinton, Ind.	2.00
1,	Chicago, Ill.	2.50

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V BARBERTONU, OHIO.

Seje socialističnega kluba št. 232 JSZ. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v dvorani samostojnega društva "Domovina" na Mulberry cesti. Soderugi, udeležujte se redno sej, ker je vedno kaj zanimivega in važnega na dnevnem redu. Simpatičarje vabimo, da se nam pridružijo in pomagajo pri delu za boljše bodočnost delavskega ljudstva. **TAJNIŠTVO KLUBA ŠT. 232.**

“Ako”, “če” in “bi”.

Če ne bi bila premogovniška industrija v takem razsulu in toliko naših premogarjev brez posla, bi štela danes JSZ. precej nad tisoč članov in članic. Na potu nam je “če”.

Ako bi premogarji v zapadni Penni, v Illinoisu, v W. Virginiji, Ohiju itd. delali stalno, in se jim ne bi bilo treba neprenehoma seliti iz kraja v kraj na lov za delom, bi štela naša Zveza nad sto klubov. Zopet ta “če” in “bi”. Ni bilo posebnih težav, ko smo prošlo jesen ustanovili osem novih klubov v Ohiju in enega v W. Virginiji. Ali par mesecev potem so zaprli v dotičnem okrožju večino rosov, in nihče ni vedel povedati, kedaj bodo obnovili obrat. V skrinjah premogarjev ni dolarjev, a treba je jesti, potrebujejo obleko itd. Zato gredo iskati delo iz kraja v kraj. To pomeni udarec za podporna društva, a še večjega za socialistične lokale. Da JSZ. danes nima 1500 članov so vzrok te razmere.

A vseeno bi jih mogla imeti 1500, “če” bi industrialna središča, v katerih so večje naselbine našega delavstva, storile svojo dolžnost. En klub v veliki slovenski naselbini kakor so Cleveland, Milwaukee, Chicago, Collinwood, Waukegan itd., bi lahko imel več članov kakor deset klubov v malih naselbinah. In razen tega je več prilike za socialistično delo v velikih kakor v malih naselbinah. V napotje je nam le “če”, “ako” in “bi”.

POUČNE IN NEPOUČNE DRAMSKE PREDSTAVE.

Kaj je namen dramatike, oziroma kakšne naj bodo igre? Mr. P. B. iz Waukegana je dejal nedavno v “Prosveti”, da naj igre služijo “v prvi vrsti za poduk in zabavo, ne pa dolgočasje.” Lepo povedano, ampak ne posebno dobro tolmačeno. Kajti isti dopisnik je nato razlagal, da je igra “Poslednji mož”, ki so jo vprizorili eno prešlih nedelj, skoz in skoz zanimiva, podučna in smešna, kar kaže pove že naslov igre. Vse igre pa po mnenju Mr. P. B. niso podučne. Bil je naprimer navzoč na predstavi, “kjer se je občinstvo zelo nezadovoljno rašlo, ker je bila igra za nas nerazumljiva.” Temu bo kaže odpomogla S. N. Čitalnica, in jaz ji želim vso srečo in uspeh.

Zanimivo pa bi bilo vedeti, kakšna je bila tista “nerazumljiva” igra. Klub št. 45 v Waukeganu je v pretečeni sezoni vprizoril tri igre: “Na dnu” (Maksim Gorki), “Pohujšanje v Dolini šentflorjanski” (Ivan Cankar) in pa dne 2. maja “Grobovi bodo izpregovorili”, ki je čisto lahko razumljiva socialna drama. Jako lahko za vsakega, ki jo hoče razumeti. Enako prve dve. Vse te igre so res zabavne in podučne. Komedije, ki se jih sili na naše odre, so večinoma samo zabavne, in le redkokatera tudi poučna. Nekdo je nekoč pisal, da je komedija “Španska muha” ena najbolj poučnih iger kar jih še videl. V resnici je čisto navadna burka brez poučne vsebine, kar pove že ime, kakor “Pri poslednjem možu” ali pa v “Gostilni pri belem konjičku”. Vse te reči igramo zato da je malo spremembe. Kadar pa hočemo dati ljudstvu kaj resnično poučnega, je treba poseči po “za nas nerazumljivih igrah”. — Z.

Ako vam je kaj ležeče na tem, da se “Proletarca” poveča, agitirajte, da se število njegovih naročnikov poveča.

Slovensko svobodomiselstvo in framazonske lože.

Nekaj oseb, morda samo ena, so prišle na idejo, da potrebujejo ameriški Slovenci poleg drugih tudi svobodomiselno zvezo “po prostozidarskem načinu”. Akcija je ribanje v kalnem za sebične namene prizadetih.

V Zedinjenih državah sploh ni prostozidarjev v smislu, kakor jih je, oziroma jih pozna Evropa. Musolinijeva Italija bi dopustila Masonic lože, kakršne ima Amerika, ne pa tiste prostozidarske lože, ki so se proslavile v boju proti papizmu.

Ameriški svobodomiselni slovenski delavci so ustanovili SNPJ. in jo ohranili kot svobodomiselno organizacijo. SNPJ. je danes resnično svobodomiselna, medtem ko takozvana Masonic organizacija ni.

Kdor izmed novih propagatorjev misli da je, naj se prijavi za debato s podpisanim. Ameriška Masonic organizacija je ne samo nesvobodomiselna, ampak reakcionarna, kapitalistična in nazadnjaška. Od Kolumbovih viteзов, ki so klerikalno propagandistična in podporna organizacija, se v bistvu ne razlikuje.

Da ponovim, SNPJ. je veliko veliko bolj svobodomiselna kakor pa ameriška Masonic lodge, katera je v resnici bolj konfesionalna kot svobodomiselna ustanova. Ako mislijo propagatorji nove “svobodomiselne zveze” obratno, imajo priliko prinesiti dokaze.

Da ponovim, ameriški “masonry” nima ničesar skupnega s tistim PROSTOZIDARSKIM gibanjem, katero se je borilo proti papizmu in za svobodomiselstvo. Ameriški Masonry JE KAPITALISTIČNA USTANOVA; DELUJE ZA KAPITALIZEM in služi kapitalizmu; kdor hoče dokazati obratno, naj debatira. “Sedanjí urednik” svobodomiselnega glasila (?) se boji, da med nami in “komunisti” ne pride do debate. Če je ne bo, in da ne bomo brez vsake DEBATE, naj slovenski “svobodomislecí” izvolijo nekoga, ki bo v debati poskušal dokazati, da je to kar propagirajo svobodomiselstvo, ne pa lov na kaline. Bili so povabljeni na debato že dvakrat prej, a vselej pozabili priti.

To kar sedaj počenjajo, je po mnenju pisca tega članka NAVADEN BLUF, ki se od frančiškanskega pri “Amerikanskem Slovencu” ne razlikuje. Če je mnenje propagatorjev “nove” svobodomiselne zveze drugačno, naj pristanejo v javno debato. Nič ne škodi malo komedije, če služi pouku, in komedija te vrste bi prav gotovo koristila tistim ki mislijo, da spadanje v ameriško Masonic ložo pomeni raj na tem svetu.

Urednik “Glasa Svobode” pod imenom M. Gaisheka takole propagira za ustanovitev slovenske “framazonske” lože:

“Ustanovimo Svobodomiselno Organizacijo z dvema oddelkoma. V prvega naj bi spadali vsi, ki bi pristopili in mogli plačati \$2.00 vstopnine. V Chicagu naj bi bil ustanovljen glavni odbor in ta naj bi se informiral pri Free Mason's Grand Lodge, če bi bili oni pripravljeni dati nam Slovincem poslovnicu in charter za ustanovitev protizidarskega reda za Slovence. Drugi narodi imajo svoje redove, kakor n. pr. Free Masons of Scottish Rite, ali French Rite itd. V stari Avstriji je bilo prepovedano ustanoviti prostozidarsko ložo, (?) ali sedaj je drugače, ker je v Jugoslaviji svoboda za vse vere. Zato bi lahko razširili protizidarstvo (ta beseda je dobesedno citirana iz “G. S.”) tudi v Jugoslaviji. Glavni odbor naše slovenske svobodomiselne organizacije bi dobil vsa navodila od Grand Lodge in pa vse, kar mora znati kandidat za sprejem, ali kakšnega značaja mora biti; potem bi napravil glavni odbor vsa tista vprašanja na liste in jih poslal na podruž-

nice. Vsak kandidat, ki odgovori na vsa ta vprašanja, in ki je sposoben kakor pri prostozidarski matici, bi bil sprejet. Tu bi imel stopnjo od ene do 32. In vsak član, ki bi napravil izpit za eno ali več stopenj, bi seveda moral za vsako stopnjo plačati po \$5.00, če bi nas matica sprejela kot enakopravne ter nam dala vsa navodila in tudi TAJNA ZNAMENJA, s katerimi bi se mogel srečati s pravim prostozidarjem. Mogoče da bi nam dovolili plačevati samo po \$5.00 za vsako stopnjo. Vsakdo, ki malo opazuje sistem v tovarnah ali pri drugih podjetjih, vidi, da so na vseh BOLJSIH MESTIH ZAPOSLENI PROSTOZIDARJI. Tako tudi vlečejo boljšo plačo od drugih. Nadalje je tudi jako težko dobiti dobro delo, če nisi član te organizacije. Če bi si mi ustanovili svojo ložo, ki bi se imenovala Free Mason's Lodge of Slovenian Rite, bi bili združeni z eno največjih organizacij na svetu. In kamorkoli gre član te organizacije, najde svoje sobrate v boljših službah. In ti mu lahko dobe dobro delo." Mi bi se medsebojno podpirali ravno tako kakor se drugi od Grand Lodge. Če je namreč član prostozidarske lože brez dela ali če je bolan in drugače reven, dobi podporo, da ne ve, odkod. Prostozidarji skrbijo tudi za njegovo družino, kadar umre, ter gledajo na njegove otroke, da se izuče in dobe dobre službe itd."

Ako ste to stvar pazno prečitali, vidite da smatra urednik "G. S." ameriško prostozidarstvo za nekakšno — vero. Nadalje, da bi se razdelilo novo "svobodomiselnost" zvezo na 32 "stopenj" (razredov), in vsaka stopnja bi stala \$5.

Vse člane bi naučila na tajna znamenja.

Pomnite — "tajna znamenja", ki so višek prevare v kapitalističnem svetu.

Zagotavlja svoje backe, da imajo samo člani Masonice lož "dobra" dela v tovarnah in drugje, in da "vlečejo" dobro plačo, namreč boljšo plačo "od drugih."

"Če bi mi ustanovili svojo ložo, ki bi se imenovala Free Masonic Lodge of Slovenian Rite, bi bili združeni z eno največjih organizacij na svetu," piše "Glas Svobode" pod vodstvom urednika, ki je imel vsa prepričanja, samo socialistično mu ni bilo "dovoljeno".

Vse kar bi rabili Slovenci, kateri bi se organizirali v novi svobodomiselnosti zvezi je, da najdejo sebrate prostozidarje, kateri bi jim preskrbeli "dobre" službe z dobrimi plačami. Nikoli se jim ne bi godilo slabo, kajti "prostozidarji" bi jim pomagali, da bi reveži niti ne vedel — "od kod je dobil podporo".

Če je to kar "G. S." piše "resnica", tedaj so bile vse borbe za izboljšanje življenjskega stanja povprečnega človeka potrata energija. Mar naj bi vsakdo, ki si želi "boljše bodočnosti", pristopil v "prostozidarsko ložo", ameriško ali pa v "bodočo" slovensko, in godilo se bi mu dobro na zemlji in na "drugem svetu". Ameriški Masoni namreč na zenikavajo Boga, pač pa mora vsak "prostozidar" verovati vanj, ker drugače ni "sprejet".

Tisti, ki poskušajo begati naš narod z agitacijo za ustanovitev nove slovenske "prostozidarske zveze", so navadni blufarji. In blufanje v svojem interesu je njihov edini namen. — F. Z.

Oglašajte priredbe vaših organizacij v Proletarcu. S tem gmotno pomagajte listu in ob enem je to tudi indirektna agitacija zanj.

Kdor hoče odkidati gnoj, se ne sme ustrašiti, da se bo umazal.

55 LET

je od tega kar je ta banka pričela z malim uradom v slovanski naselbini v Chicagu. Otvoril jo je pokojni utemeljitelj E. William Kaspar in od te dobe, skozi do današnjega dne so jo gg. Kasparji vodili solidno, po načelih konservativnega bankirstva.

Danes je ta banka, katera je bila pred 55 leti ustanovljena z malim kapitalom, priznana kot reprezentativna hranilna in bančna ustanova slovanskega naroda v Združenih državah, razpolagajoča z aktivno devetnajst milijonov dolarjev.

Stopite v zvezo s to banko, bodisi za

**hranilno vlaganje,
čekovno vlaganje,
posojila na posestva,
vlaganje denarja na hipoteke in bonde,
pošiljanje denarja v Jugoslavijo ali
zavarovanje vašega imetja.**

Vi bi morali uvaževati ustanovo katera posluje 55 let brez enega centa gubitka njenih odjemalcev, pa najsibo pri kateremkoli bančnem poslu.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Avenue,

Chicago, Ill.

Največja slovanska banka v združenih državah.

Tudi mirno piketiranje je zločinsko dejanje.

Kanadsko vrhovno sodišče je odločilo, da je smatrati na podlagi gotovega zakonika o kriminalnih prestopkih tudi mirno piketiranje stavkarjev za kriminalno dejanje. Sodišče je imelo odločiti o piketiranju stavkujočih rudarjev v Drumhellerju, v provinci Alta. Stavkali so junija prošlo leto. Stavkarji, ki so piketirali, so bili aretirani in obsojeni. Proti izreku prvih instanc se je unija pritožila na vrhovno sodišče, ki je obsodbo potrdilo.

Kakor v Zedinjenih državah, tako tudi drugod tolmačijo zakone tisti ki vladajo. Če bi imela Kanada socialistično vladno in socialistične vrhovne sodnike, bi bilo tolmačenje v takih zadevah obratno kakor je sedaj, pa bi bilo vzlic temu "ustavno" in v soglasju z zakoni.

ČAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

FRANK GANTAR

1201 Wadsworth Ave. Phone 2726

se priporoča rojakom pri nabavi drv, premoga, koksa in peska.

Waukegan, Ill.

BARETINCIC & HAKY

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbera raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se tople priporočam.

Poglavje o požrtvovalnosti.

Milijon čikaških in okoliških katoličanov je prispevalo za evharistični kongres par milijonov in več.

"Delegatje", ki so prišli v večjem in manjšem številu iz raznih krajev, so prišli največ na svoje stroške. Vožnjo in "dnevničke" so si plačali sami. Kdor jih je ogledaval, je videl, da so večinoma delavci in kmetje. Ali dali so za svojo "sveto stvar", ki ni prav nič sveta, vse kar so mogli.

Ako bi bilo milijon ameriških delavcev tako požrtvovalnih za socialistično stranko, ej, kako vse drugačna bi bila ameriška "politika". In marsikaj bi bilo drugače.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad S. Lawndale Ave., vogal W. 26th St.

Stan 2316 S. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213

Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 7 do 9 zvečer.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

6% IN VARNO

6% IN VARNO

Zlati bondi na prvo vknjižbo za na imenitnem prostoru ležečo lastnino, na prodaj pri nas

MILLARD STATE BANK

3643-3645 WEST 26th STREET

At Millard Avenue

CHICAGO, ILL.

Oglejte si naše varnostne bančne shrambe, največje na zapadni strani mesta.

BANČNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer;
v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;
v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

Kje dobijo podporo "nestran-karski" in "neodvisni" listi?

Naš list je neodvisen in se ne ozira na nobeno stranko," se baha lastnik "neodvisnega" lista. Z bombastičnim naglašanjem zatrjuje, da piše samo za "interese" ljudstva, za slogo in bratstvo.

Ljudje berejo in verjamejo, ker so tako ustvarjeni, da radi verujejo tistim ki se jim lažejo.

V Pennsylvaniji so trije republikanski politiki, ki so se potegovali za kandidature v zvezni senat na listi republikanske stranke, potrošili okrog dva milijona dolarjev, kar je veliko, če se pomisli, da ne bi prejel nihče izmed njih kot senator vse svoje življenje niti četrtno te vsote. Za samo službo torej ne zapravljajo milijone, ker so jim ne bi izplačalo. Ali izplačati se mora, ker kapitalisti drugače ne investirajo svojega kapitala. Zakaj naj en sam posamezen kapitalist prispeva sto tisoč dolarjev in več v prid nemu kandidatu, ako ne pričakuje od njega koristi zase?

Ali tukaj hočemo govoriti o nečem drugem, in to drugo je "neodvisno" tujejezično časopisje. Vsi "neodvisni" neangleški listi, in ravno tako angleški, so bili deležni podpore in so jo deležni v vsaki kompa-

nji. Prodajali so se vsem trem kandidatom republikanske stranke in poleg tega še kandidatom demokratske stranke. Potem pa pravijo: Mi ne apeliramo za finančno podporo, kajti naš list se vzdržuje s svojimi dohodki.

Za časa kampanje pred zadnjimi primarnimi volitvami meseca aprila so dobili tujejezični listi v Chicagu nad \$50,000 "podpore" za direktno in indirektno oglašanje kapitalističnih kandidatov. Tudi slovenski "neodvisni" listi, ki tako radi pišejo "za delavce", niso bili izvzeti. Aparati kapitalističnih strank so do kraja prostituirani in korumpirani; isto velja za "neodvisno" tujejezično časopisje, ki vara svoje čitatelje, češ, da "piše in se bori za delavce", za njihovim hrftom pa se prodaja. Gospodar prostituiranega lista ogleduje ček in se smejlja. Bedasta masa pa pravi: To je list, kajti ta se ne briga za politiko. Piše za vse enako in za slogo, ki jo rušijo socialisti.

Ali ste že naročili knjigo "BEG IZ TEME", ki je izšla v založbi "Proletarca"? Ima nad tri sto strani in vsebuje dela ruskih pisateljev ter njihove življenjepise. Stane vezana v platno \$1.75, mehko vezana \$1.25.

CENIK KNJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

UDOVICA. (I. E. Tomie), povest 330 strani, brošir pa 75c, ve- zana v platno	1.00	FRAN BRJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00	TRISTIA EX SIBERIA, (Voje- slav Mole), vezana	1.25
VAL VODNIKA izbrani spisi, broš.	.30	JOS. JURČIČ, zbrani spisi, II. zv. vezan	1.50	V ZARJE VIDOVE, (Oton Zu- pančič), pesnitve, broširana	.40
VIANJEVA REPATICA, (Vlad. Levstik), 506 strani, vezana v platno	1.50	III. zv. vezan	1.50	IGBE	
VITEZ IZ RDEČE HISE. (Ale- ksander Dumas star.), roman in časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25	IV. zv. vezan	1.25	ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana	.50
V ROBSTVU, roman tuge in boli, Ivan Matičič, vez. 255 strani.	1.50	V. zv. vezan	1.00	BENESKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ZABAVNA KNJIZNICA, zbirka povesti in ertic, broširana	.65	VI. zv. vezan	1.00	CARLJEVA ŽENITEV-TRJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, brošira- na	.25
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75	FR. MASELJ-PODLIMBARSKI zbrani spisi, vez.	1.50	GOSPA Z MORJA, (Henrik Ib- sen), igra v petih dejanjih, bro- širana	.60
ZADNJI VAL, (Ivo Šorli), roman, vez.	1.00	PESMI IN POEZIJE		KASLIJA, drama v 3 dejanjih	.75
ZAJEDALCI (Ivan Molek), po- vest, 304 strani, vezana v plat- no	1.75	BASNI, (Jean de la Fontaine, in francoščine prevel I. Hribar) vezana	1.00	JULIJ CEZAR, (Wm. Shakes- peare), vezana	.75
ZAPISKI IZ MRTVEGA DOMA, (A. M. Dostojevski), dva zv., vez. v platno	2.25	MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba	.75	MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ZA SRECO, povest, broširana	.45	MODERNA FRANCOŠKA LIRI- KA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90	NAVADEN ČLOVEK, (Braa. Gj. Nusič), šala v treh dejanjih, broširana	.35
ZELENI KADER, (I. Zorec), po- vest, broš.	.45	PESMI ŽIVLJENJA (Fras Al- brecht), trda vezba	.50	NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), Igra v treh dejanjih, bro- širana	.35
ŽENSKA PISMA, (M. Prevost), broš.	.60	POEZIJE, (Fras Levstik), vezana POHOŠKE POTI, (Janko Gla- ser), broširana	.90 .35	OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
ZGODBE IZ DOLINE ŠENT- FLORJANSKE, (Ivan Cankar), vezana	1.50	PRESERNOVE POEZIJE, vez.	.75	ROMANTICNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh de- janjih, vezana	.85
ZLATARJEVO ZLATO, (A. Se- noa), vez.	1.20	SLUTNJE, (Ivan Albrecht), bro- širana	.45	SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana	.75
EMOTE IN KONEC GOSPODIČ- NE PAVLE, (I. Zorec), broši- rana	.40	STO LET SLOVENSKE LIRI- KE, od Vodnika do moderns, (C. Golar), broš. 90c, vez.	1.25	UMETNIKOVA TRILOGIJA. (Alois Kraigher), tri enodejan- ke, broširana. 75c; vezana	1.00
ŽENINI NAME KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana	.30	STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Ma- char), vezana	1.10	ZNANSTVENE RAZPRAČE POLI- TICNI IN GOSPODARSKO SO- CIAJNI SPISI UČNE IN DRUGE KNJIGE IN	
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, ve- zana	1.25	SLOVENSKA NARODNA LIRI- KA, poezije, broširana	.65	BROSURE	
		SOLNCE IN SENCE, (Ante De- beljak), broširana	.50	ALI JE RELIGIJA PRENEHA- LA FUNKCIONIRATI? De- bata	.30
		SVOJEMU NARODU, Valetin odnik, broširana	.85		
		SLEZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba	.50		
		TRBOVLJE, (Toma Seliškar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75		